

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

1.1. Baggrund

Lovens formål er overordnet at beskytte befolkning, dyr og miljø mod skadelige effekter fra stråling.

Hensigten med loven er således, at den dækker generelt og derfor vil finde anvendelse på al brug af og udsættelse for ioniserende stråling, med mindre et område specifikt er undtaget fra lovens anvendelsesområde eller ikke er hjemtaget. Det sikres herved, at intet område indenfor strålebeskyttelse er ureguleret.

Lovforslaget skal således sikre, at hele befolkningen er omfattet af de hensyn og foranstaltninger, der er forbundet med udsættelse for ioniserede stråling.

Lovforslag regulerer som nævnt generelt strålebeskyttelsesområdet og således også sundhedsvæsenets hospitaler og tandklinikker, off shore industrien samt f.eks. videnskabelige ekspeditioner og eksempelvis selvstændige erhvervsdrivende i forhold til beskyttelse af befolkningen generelt og patienter. Det betyder, at nærværende lov skal regulere alle områder indenfor strålebeskyttelse, som dosisovervågning, dosisgrænser, måletjenester, tilsyn mv.

Sundhedsområdet blev hjemtaget af Hjemmestyret pr. 1. januar 1992, jf. lov nr.369 af 6. juni 1991 om sundhedsvæsenet i Grønland (Hjemtagelsesloven).

Af lovbemærkningerne hertil fremgår:

”Bemyndigelsen omfatter hele det område, der ved lovens ikrafttrædelse hører under sundhedsministerens ressort. Udenfor falder sagsområder, der henhører under andre ministerområder”

Strålebeskyttelse for den almene befolkning, patienter og i forbindelse med brug af medicinske instrumenter (arbejdstagere) hørte på tidspunktet for lovens ikrafttrædelse under sundhedsministerens ressort.

Den danske radioaktivitetslov og røntgenlov var ikke gældende for Grønland ved overtagelsen af sundhedsområdet. Der var i lov nr.369 af 6. juni 1991 om sundhedsvæsenet i Grønland hjemmel til at sætte lovene i kraft ved kongelig anordning frem til tidspunktet for hjemtagelseslovens ikrafttræden den 1. januar 1992. Dette skete ikke og der er ikke senere udarbejdet en strålebeskyttelseslovgivning for Grønland.

Den generelle regulering af strålebeskyttelsesområdet mangler derfor i Grønland i dag, ligesom området for brug af røntgen på vores hospitaler og tandlægeklinikker ikke er reguleret ved lovgivning i Grønland.

Departementet for Sundhed vil på efterårssamlingen 2015 fremsætte forslag til Inatsisartutlov på strålebeskyttelsesområdet som en rammelov, der samler både regulering af ioniserende stråling, strålebeskyttelse og brug af røntgen i én lov.

Det er hensigten med den nye rammelov, at den skal regulere de områder, der er relevante for Grønland inden for Departementet for Sundheds ressortansvar.

Den generelle regulering af strålebeskyttelse i forhold til befolkningen i almindelighed, patienter, medicinske instrumenter og udstyr m.v., offshore industri, brug af røntgen samt radioaktivt affald, der opstår i forbindelse med medicinsk, industriel eller forskningsmæssig brug af radioaktive stoffer og bortskaffelsen heraf er eksempler på områder, der i dag hører under Departementet for Sundheds ressortansvar. Dog reguleres tilladelser og godkendelser i forbindelse med råstofaktiviteter af Inatsisartutlov om Mineralske råstoffer og aktiviteter af betydning herfor (Råstofloven). Offshore industri kan således være omfattet af nærværende lov, da denne aktivitet ikke nødvendigvis er en råstofaktivitet.

Det er en forudsætning for forslaget til nærværende rammelov, at grænseflader til andre myndighedsområder bl.a. vil blive nærmere præciseret i forbindelse med udarbejdelse af kommende bekendtgørelser.

Som eksempel på en afgrænsning til andre myndighedsområder kan man forestille sig en scanning i lufthavnen, hvor den der foretager scanningen (arbejdstageren) er omfattet af lov om arbejdsmiljø i Grønland; borgeren, der udsættes for strålingen er omfattet af nærværende strålelov.

Tilsvarende gælder brug af røntgen på f.eks. hospitaler, hvor røntgenlægen er beskyttet af Arbejdsmiljøloven i Grønland, medens patienten, der udsættes for stråling vil være beskyttet af nærværende lovforslag.

Departementet er opmærksom på de særlige problemstillinger i forbindelse med minedrift, olie og gasudvinding og det vil blive drøftet med de involverede parter, bl.a. under udarbejdelsen af kommende bekendtgørelser.

Af koalitionsaftalen fremgår, at udvinding af uran først kan ske, når rammebetingelserne i lovgivningen er på plads og overholdes. Der henvises til, at Det Internationale Atomenergiagenturs (IAEA) retningslinjer om sikkerhed skal være opfyldt.

Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender fremlægger beslutningsforslag om ophævelse af forbeholdene for Grønland i 6 internationale konventioner til efterårssamlingen 2015. Inatsisartut kan herefter træffe beslutning om, hvorvidt de respektive internationale konventioner og tilhørende regelsæt skal finde anvendelse for Grønland.

De internationale konventioner, som Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender ønsker at igangsætte en ophævelse af forbeholdene for, er følgende:

- 1) IAEA konvention om bistand i tilfælde af nukleare ulykker eller radiologisk nødstilfælde (Bistandskonventionen),
- 2) IAEA konvention om nuklear sikkerhed,
- 3) IAEA international fælles konvention om sikker håndtering af brugt brændsel og radioaktivt affald (Affaldskonventionen),
- 4) International Labour Organization (ILO) konvention nr. 115 om beskyttelse af arbejdere mod ioniserende stråling,
- 5) Forenede Nationers(FN) konvention om nuklear terrorisme, og
- 6) Ændring af IAEA konvention om fysisk beskyttelse af nukleart materiale.

En generel ophævelse af forbeholdet for Grønland vedrørende ILO konvention nr. 115 om beskyttelse af arbejdstagere forudsætter, at der er en strålebeskyttelseslovgivning for Grønland.

Tilsvarende dækker Arbejds miljøloven i Grønland, som et ikke hjemtaget område, strålingsfare for arbejdstagere på land. Arbejdstagere der arbejder med offshore råstofaktiviteter er ikke omfattet af Arbejds miljøloven, men vil være reguleret af tilladelser og godkendelser efter Råstofloven.

De 6 konventioner vedrører således ikke kun forhold af betydning for udnyttelse af uran men også beskyttelse af arbejdstagere og befolkningen i almindelighed mod strålingsfare.

Uanset ønske fra Naalakkersuisut om at ophæve forbeholdene for Grønland i de 6 konventioner, er der behov for at fremsætte et lovforslag om ioniserende stråling i forbindelse med sundhedsvæsenets brug af røntgen på hospitaler og i tandklinikker. Området er i dag ureguleret og Naalakkersuisut ønsker, at der bliver fastlagt en ramme for brug af ioniserende stråling i vores samfund.

Der vil formentligt tillige være tale om mindre anvendelse af ioniserende stråling i eksempelvis fiskeindustri, offshore industri og anlægsindustri samt i forbindelse med videnskabelige ekspeditioner.

Her ud over har Naalakkersuisut til forårssamlingen 2015 fremsat Forslag til: Inatsisartutlov nr. x af xx 2015 om ændring af landstingslov om ind- og udførsel af varer. (Adgang til elektronisk indblik i flyselskabernes passageroplysninger samt toldkontrol og kropsscanning).

Denne ændringslov aktualiserer behovet for en Inatsisartutlov, der regulerer området for brug af røntgen, da den ønskede kropsscanning foregår ved hjælp af røntgen.

Nærværende lovforslag er udarbejdet som en Inatsisartutlov, der fastlægger rammebetingelserne for ioniserende stråling og strålebeskyttelse. Bemyndigelserne til Naalakkersuisut i rammeloven vil

blive udmøntet gennem bekendtgørelser, der fastlægger retningslinjer for reguleringen af ioniserende stråling, strålebeskyttelse og brug af røntgen.

Samtidig er det formålet med en regulering gennem bekendtgørelser at sikre, at Grønland til enhver tid overholder de internationale standarder og retningslinjer for god praksis. (IAEA standarder). Danmark har som rigsmyndighed bemyndigelsen i forhold til de internationale konventioner under IAEA.

I Danmark er Sundhedsstyrelsen i gang med en større revidering af hele lovkomplekset for ioniserende stråling, røntgen og strålingsbeskyttelse. Revisionen omfatter både udarbejdelse af en rammelov samt nye bekendtgørelser på området. Hensigten er så vidt muligt at forenkle lovkomplekset og samtidig sikre, at de nyeste krav inden for EU indarbejdes, ligesom bekendtgørelserne vil afspejle de internationale standarder for god praksis (IAEA-standarder).

Det vil være hensigtsmæssigt, at Departementet for Sundhed i Grønland følger arbejdet i Sundhedsstyrelsen i Danmark, og at departementet lader dette lovgivningsarbejde være til inspiration for lovgivningsprocessen i Grønland

Lovforslaget til Inatsisartutlov fastlægger som rammelov de væsentlige rammebetingelser og vil som nævnt efterfølgende blive udmøntet gennem bekendtgørelser. Ved langt hen ad vejen at lægge sig op ad de danske regler vil Naalakkersuisut herigennem sikre sig, at Grønland til enhver tid overholder de internationale standarder for god praksis i IAEA og samtidig lever op til de nyeste krav i EU direktiver.

Bekendtgørelserne vil blandt andet omhandle følgende forhold:

- 1) Registrerings- og tilladelsessystem,
- 2) Dosisgrænser for ioniserende stråling og overvågning,
- 3) De fælles krav for røntgen og ioniserende stråling til medicinsk brug,
- 4) Underretning om uheld og ulykker,
- 5) Beredskab, og
- 6) Affald og transport

Grønland har ikke i dag erfaring og ekspertise på strålebeskyttelsesområdet og vil ikke kunne opbygge den nødvendige specialisering og ekspertviden indenfor de første år. Departementet for Sundhed (SIS) vil derfor have brug for at indgå en samarbejdsaftale med Statens Institut for Strålebeskyttelse, både i forhold til bistand i forbindelse med løsning af myndighedsopgaver og i forhold til det manglende administrative system til håndtering af Inatsisartutlov om ioniserende stråling og strålebeskyttelse.

I Uranrapporten afgivet i oktober 2013 af en arbejdsgruppe nedsat mellem Den danske regering og Naalakkersuisut fremgår det, at ”De danske og grønlandske sundhedsmyndigheder samarbejder om, hvordan reguleringen og administrationen af området i Grønland vil kunne tilrettelægges fremover for arbejdstagere, befolkningen i almindelighed og patienter”.

Et lignende samarbejde kendes allerede i dag mellem Arbejdstilsynet og Statens Institut for Strålebeskyttelse (SIS).

Der har således siden 1954 foreligget en samarbejdsaftale, der fastlægger, at beskyttelsen af arbejdstagere onshore på strålebeskyttelsesområdet varetages af sundhedsmyndighederne i Danmark (SIS).

På den baggrund vil det være i tråd med det samarbejde og den administrative struktur, der i forvejen er skabt inden for strålebeskyttelsesområdet, at Naalakkersuisut lægger sig tæt op ad de kommende danske regler i det videre arbejde med udstedelse af bekendtgørelser inden for ioniserende stråling og strålebeskyttelse. Der vil i arbejdet med de kommende bekendtgørelser samtidig blive taget højde for grønlandske forhold.

Herudover er der for Arbejdstilsynet som tilsynsmyndighed efter arbejdsmiljølovgivningen skabt et samarbejde med de grønlandske råstofmyndigheder om tilsyn med råstofaktiviteter omfattet af arbejdsmiljøloven i Grønland.

Som følge af, at der er tale om en rammelov vil Familie - og Sundhedsudvalget blive orienteret om bekendtgørelserne inden de godkendes i Naalakkersuisut. Naalakkersuisut vil tillige orientere Inatsisartut om de enkelte bekendtgørelser og deres nærmere indhold og formål inden de godkendes.

2. Hovedpunkter i forslaget

2.1. Overordnet giver lovforslaget rammebetingelserne for ioniserende stråling og strålebeskyttelse.

Lovens formål er helt generelt at beskytte befolkning, dyr og miljø mod skadelige effekter fra stråling.

Loven finder derfor anvendelse på al brug af og udsættelse for stråling fra enhver bestrålingssituation med undtagelse af stråling fra naturlige kilder.

I lovforslaget er definitionen af relevante begreber samtidig fastlagt. Det er således fastlagt, hvad der i forhold til forslagets anvendelsesområde skal forstås ved centrale begreber i den kommende lov. F.eks. indeholder lovforslaget en beskrivelse af, hvad der skal forstås ved en kilde, ved en naturlig kilde, ved en røntgenkilde, ved medicinsk brug, ved radioaktivt stof, ved strålebeskyttelse, ved stråling, ved utilsigtet stråling, ved udstyr, ved rum og endelig ved virksomhed.

Lovforslaget fastslår som et grundlæggende princip for al brug af og udsættelse for stråling, at de sundhedsmæssige, økonomiske og samfundsmæssige forhold eller andre fordele ved stråling skal

opveje den dermed forbundne risiko herved. Det er et krav, at sandsynligheden for stråleudsættelse og omfanget af stråleudsættelse holdes på så lavt et niveau, som man med rimelighed kan forlange.

Der er i forslaget til den ny lovgivning om ioniserende stråling og strålebeskyttelse fastsat regler om tilladelser og registrering. Det er således et krav, at al aktivitet i forbindelse med radioaktive stoffer kræver en tilladelse, ligesom der skal ske registrering heraf. Tilsvarende gælder for brug af røntgenkilder.

Hensigten med lovforslaget er at sikre de nødvendige og tilstrækkelige rammebetingelser for brug af og udsættelse for stråling. Der er således særligt formuleret krav til kvalitetssikring og løbende vurdering for at sikre, at strålebeskyttelsesforanstaltninger er effektive og passende. Der er i loven fokus på, at fejl og mangler bliver identificeret, og at forebyggelse bliver indarbejdet i alt arbejde med ioniserende stråling og røntgen.

Der skal fastsættes nærmere regler for dosisgrænser og for overvågning heraf, som en vigtig del af reguleringen af ioniserende stråling.

Der er herudover bestemmelser i lovforslaget, der regulerer situationer, hvor der sker uheld eller ulykker, ligesom der er krav om tilsyn. I den forbindelse er der i lovforslaget en speciel hjemmel til at påbyde nødvendige foranstaltninger for at afværge en fare for befolkningens sikkerhed eller sundhed.

Endelig er der indføjet bestemmelser om klageadgang og sanktioner i forbindelse med overtrædelse af loven eller bestemmelser, der senere bliver udstedt i medfør af lovforslaget.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

En samarbejdsaftale med Statens Institut for Strålebeskyttelse (SIS) må påregnes at indebære ressourcetræk på Departementet for Sundhed, der ikke kan holdes indenfor den almindelige økonomiske ramme. Der vil blive søgt finansiering på finansloven, hvis eksempelvis mineprojektet ved Kvanefjeldet i Narsaq eller lignende bliver sat i drift.

Samtidig må det forventes, at departementet vil gøre brug af ekstern bistand indenfor området ioniserende stråling og strålebeskyttelse i forbindelse med det videre arbejde med udarbejdelsen af bekendtgørelser. Udgifterne til denne bistand vil kunne afholdes indenfor departementets finanslovsramme.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Erhvervslivet vil kunne opleve administrative konsekvenser i forbindelse med f.eks. krav til tilladelser, registrering, ligesom der vil kunne være udgifter i forbindelse med beskyttelsesforanstaltninger m.v.

5. Konsekvenser for miljø, natur og folkesundhed

Formålet med en generel regulering af ioniserende stråling, strålebeskyttelse og brug af røntgen er bl.a. at mindske faren ved brug af og udsættelse for stråling samt mindske faren for utilsigtet ioniserende stråling, herunder krav om og til beskyttelsesforanstaltninger.

6. Konsekvenser for borgerne

Loven giver mulighed for, at Departementet for Sundhed, til enhver tid og uden retskendelse, kan føre tilsyn med brug af og udsættelse for stråling. Dette medfører en indskrænkelse i privatlivets fred, som er beskyttet i grundlovens § 72 og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention art. 8. Det er departementets vurdering, at denne bestemmelse i nærværende lov vil påvirke forholdsvis få borgere.

Endvidere er der hjemmel til, at der som udgangspunkt skal opnås tilladelse eller registrering, såfremt man er omfattet af lovens kapitel 4, som omhandler aktiviteter i forbindelse med radioaktive stoffer, røntgenkilder, partikelacceleratorer eller rum og udstyr i forbindelse hermed.

7. Andre væsentlige konsekvenser

Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender fremlægger beslutningsforslag om ophævelse af forbeholdene for Grønland i de før omtalte 6 internationale konventioner til efterårssamlingen 2015. Inatsisartut træffer herefter beslutning om, hvorvidt de respektive internationale konventioner og tilhørende regelsæt skal finde anvendelse for Grønland. En ophævelse af forbeholdene for Grønland i de 6 konventioner vil betyde, at Grønland fremadrettet skal overholde internationale standarder for god praksis (IAEA-standarder).

Udarbejdelsen af denne Inatsisartutlov vil derfor blive tilrettet grønlandske forhold samtidig med, at der vil være fokus på overholdelse af internationale standarder. Loven vil dermed blive en grønlandsk lov med international standard ligesom de nyeste relevante krav inden for EU vil blive indarbejdet.

8. Høring af myndigheder og organisationer m.v.

Forslaget blev sendt i høring i perioden 26. maj 2015 til 30. juni 2015 hos:

Samtlige Departementer, KANUKOKA, Landslægeembedet, Politimesteren i Grønland, Grønlands Landsret, Retten i Grønland, Rigsombudsmanden i Grønland, Grønlands Erhverv samt Høringsportalen. Høringssvarene fremgår af Høringssvarnotatet, Bilag 1 til lovbemærkningerne til Forslag til Inatsisartutlov nr. xx af xx.xx. 2015 om ioniserende stråling og strålebeskyttelse.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til stk. 1

Bestemmelsen fastlægger lovens anvendelsesområde til al brug af og udsættelse for stråling af enhver bestrålingssituation. Loven omfatter således alle aktiviteter og eksponeringssituationer, hvor, befolkning, dyr og planter er eller kan blive udsat for ioniserende stråling, dvs. udsættelse for intern og ekstern bestråling fra radioaktive stoffer. Befolkning forstås som den almene befolkning, dele af befolkningen og enkelt personer. Personer, der deltager i videnskabelige aktiviteter samt turister, vil således også være omfattet.

Til stk. 2

Det fremgår af stk. 2, at undtaget fra loven er udsættelse for stråling fra naturlige kilder med mindre andet følger af stk. 3. Naturlige kilder defineres i loven som radioaktivt stof af naturlig oprindelse som ikke er blevet påvirket af menneskelig aktivitet. Kosmisk stråling betragtes i loven også som en naturlig kilde.

Til stk. 3

Bestemmelsen bemyndiger Naalakkersuisut til at fastsætte regler om, at enkelte konkrete situationer eller typer af kontrollerbare situationer med en stråling fra naturlige kilder, der samtidig har sundhedsmæssig betydning, er omfattet af loven. Bemyndigelsen bliver udmøntet gennem en bekendtgørelse, der vil tage afsæt i det lovgivningsarbejde, der foregår i Sundhedsstyrelsen inden for strålebeskyttelsesområdet.

Til stk. 4

I forhold til lovens anvendelsesområde fastslår stk. 4, at arbejdstagere omfattet af lov om Arbejdsmiljø i Grønland er undtaget fra loven. Det betyder, at arbejdstagere ansat på landjorden i Grønland således er undtaget lovens bestemmelser.

Derimod vil for eksempel deltagere i videnskabelige ekspeditioner, der ikke er arbejdstagere samt selvstændige erhvervsdrivende, som eksempelvis vognmand eller elektriker være omfattet af nærværende lov.

Til stk. 5

På råstofområdet gælder princippet om en samlet integreret myndighedsbehandling, hvor forvaltningen efter råstoflovgivningen sker på grundlag af en samlet og koordineret stillingtagen til alle relevante forhold og hensyn, herunder sikkerhed, sundhed og miljø. Det udmøntes i overensstemmelse med den hidtidige praksis ved, at Naalakkersuisut i tilladelser meddelt efter Råstofloven kan fastsætte vilkår om alle forhold vedrørende tilladelser. Råstofvirksomhed, der udføres efter tilladelse skal udføres i overensstemmelse med anerkendt god international praksis under tilsvarende forhold. Det betyder på strålebeskyttelsesområdet, at virksomhedens udførelse udover at skulle leve op til reglerne i nærværende lovforslag også skal foregå i overensstemmelse med anerkendt, god international praksis. Det vil eksempelvis kunne være IAEA guidelines og retningslinier for arbejde i uranminer.

Fastlæggelse af vilkår i tilladelser vedrørende sikkerhed, sundhed og miljø vil afhænge af en konkret helhedsvurdering af hver enkelt råstofaktivitet, men lovforslagets krav i forhold til ioniserende stråling og strålebeskyttelse skal som minimum altid være opfyldt. Ved fastlæggelse af god international praksis vil man også på strålebeskyttelsesområdet som hidtil finde støtte i almindeligt anerkendte internationale principper som ALARP, BAT og BEP. På grund af den dynamik, som kendetegner den internationale råstofindustri, vil en nærmere udspecificering af gældende standarder alene tegne et øjebliksbillede, hvorfor det er hensigtsmæssigt, at vilkårene fastsættes i tilladelserne på baggrund af opdateret viden om seneste udvikling på områder af relevans for råstofaktivitet.

Lovforslaget til Inatsisartutlov fastlægger som rammelov de væsentlige rammebetingelser, og vil efterfølgende blive udmøntet gennem bekendtgørelser. Naalakkersuisut vil herigennem kunne sikre, at Grønland også gældende for råstofområdet kan henvise til et regelsæt, der overholder de internationale standarder for god international praksis i IAEA og leve op til de nyeste krav i EU direktiver og grundlæggende normer for beskyttelse af befolkningens og arbejdstagernes sundhed mod de farer, der er forbundet med ioniserende stråling.

Til § 2

Til stk. 1

Denne bestemmelse indeholder en række definitioner af betydning for forståelsen og anvendelsen af selve loven.

Til § 3

Til stk. 1

Lovforslaget fastslår i denne bestemmelse et grundlæggende princip om, at al brug af og udsættelse for stråling skal være berettiget og optimeret. Bag disse begreber ligger at de sundhedsmæssige, økonomiske og samfundsmæssige forhold eller andre fordele ved stråling skal opveje risikoen herved.

Det er et krav, at sandsynligheden for stråleudsættelse og omfanget af stråleudsættelse holdes på så lavt et niveau, som det med rimelighed er praktisk muligt i forhold til den teknologiske udvikling og forskningsbaseret viden i øvrigt på området.

Til stk. 2.

Departementet for Sundhed har bemyndigelse til at afgøre, at en specifik brug af eller en helt konkret udsættelse for stråling ikke er berettiget. Departementet for Sundhed kan i øvrigt fastsætte nærmere retningslinjer i en vejledning.

Til § 4

Til stk. 1

Al aktivitet i forbindelse med radioaktive stoffer kræver en tilladelse eller registrering heraf. Bestemmelsen nævner konkret at fremstilling, import, eksport, besiddelse, brug, håndtering, overdragelse, transport og bortskaffelse af radioaktive stoffer kræver tilladelse fra eller registrering hos Departementet for Sundhed. Kravet om tilladelse eller registrering kan ikke fraviges med mindre, det fremgår af regler fastsat i medfør af lovens § 4, stk. 2.

Til stk. 2

Bestemmelsen indeholder en bemyndigelse for Naalakkersuisut til at fastsætte regler for de nærmere vilkår for tilladelser og registrering samt for, hvornår og under hvilke vilkår radioaktive stoffer kan undtages fra lovens regler om tilladelse eller registrering. Bemyndigelsen vil blive udmøntet i en bekendtgørelse, der vil lægge sig op ad de danske regler på området og vil samtidig leve op til de gældende internationale standarder for god praksis.

Til stk. 3

Det fastslås her, at tilsætning af radioaktive stoffer til fødevarer, foderstoffer, kosmetik, smykker og legetøj samt import og eksport af sådanne produkter tilsat radioaktive stoffer ikke er tilladt. Det kan således ikke lovliggøres gennem en tilladelse.

Til § 5

Til stk. 1

På tilsvarende måde som ved radioaktive stoffer i § 4 fastslås det, at brug af røntgenkilder og partikelacceleratorer kun kan ske med en tilladelse fra eller registrering hos Departementet for Sundhed.

Der er tale om et ufravigeligt krav om at indhente en tilladelse eller sikre at der sker registrering i forbindelse med brug af røntgenkilder eller partikelacceleratorer, med mindre en fravigelse af kravet fremgår af regler fastsat i medfør af bestemmelsens stk. 3.

Til stk. 2

I denne bestemmelse præciseres det, at Naalakkersuisut kan fastsætte regler om, at besiddelse af røntgenkilder eller partikelacceleratorer kræver tilladelse fra eller registrering hos Departementet for Sundhed. Bestemmelsen åbner således for, at der kan fastsættes regler, der muliggør besiddelse af røntgenkilder uden samtidig at gøre brug af dem. Denne bemyndigelse vil tillige blive udmøntet gennem en bekendtgørelse.

Til stk. 3

Naalakkersuisut har efter bestemmelsen mulighed for at fastsætte regler om, at enkelte typer af røntgenkilder eller partikelacceleratorer kan undtages fra krav om tilladelse eller registrering. Der vil blive udarbejdet en bekendtgørelse, der nærmere fastlægger betingelserne for en undtagelse. Bekendtgørelsen vil lægge sig tæt op ad danske regler på området.

Til § 6

Til stk. 1

Naalakkersuisut bemyndiges til at fastsætte regler om, at udvikling, fremstilling, opsætning, idriftsættelse, eftersyn, servicering, indgreb i og demontering af kilder, rum og udstyr, kun må udføres af virksomheder, der specifikt har opnået godkendelse hertil fra Departementet for Sundhed. Det betyder, at godkendelse af en virksomhed ikke er en betingelse, med mindre Naalakkersuisut finder det nødvendigt at fastsætte regler herfor.

Til § 7

Til stk. 1

Bestemmelsen giver Departementet for Sundhed mulighed for at tilbagekalde en tilladelse eller annullere en registrering eller ændre i betingelserne for brug af kilder, når det sker som følge af den teknologiske udvikling eller som følge af ny viden om risikoen ved de anvendte kilder.

Bestemmelsen er indsat i loven for at myndighederne kan tage højde for den teknologiske udvikling og tilpasse kravene til en tilladelse herefter. Tilsvarende lægges der vægt på, at myndighederne i kraft af ny videnskabelig og veldokumenteret viden om risikoen ved de hidtil anvendte kilder kan ændre på betingelserne for brug af kilder eller for eksempel tilbagekalde eller annullere en tilladelse.

Til § 8

Til stk. 1

Bestemmelsen stiller som en nødvendig forudsætning krav om at kilder, rum og udstyr skal være konstrueret, opstillet, indrettet, vedligeholdt, afmærket og sikret på en sådan måde, at risikoen for utilsigtet bestråling er så lav som rimeligt opnåeligt i forhold til den teknologiske udvikling og i forhold til forskningsbaseret viden på området.

Til § 9

Til stk. 1

Hensigten med lovforslaget er at sikre de nødvendige og tilstrækkelige rammebetingelser for brug af og udsættelse for stråling. Bestemmelsen fastslår derfor at, brug m.v. af og udsættelse for stråling herunder sikring, overvågning, eftersyn, transport, bortskaffelse, beredskabsforanstaltninger og kvalitetssikring under anvendelse af tilstrækkelige ressourcer skal tilrettelægges, udføres og løbende vurderes, så det sikres, at strålebeskyttelsesforanstaltningerne er effektive og passende, og at enhver fejl eller mangel bliver identificeret og afhjulpet, og at gentagelse bliver forebygget.

Til stk. 2

Bestemmelsen fastslår at Naalakkersuisut kan fastsætte nærmere regler til sikring af, at strålebeskyttelsesforanstaltninger er effektive og passende. Denne bemyndigelse bør udmøntes for bl.a. transport og bortskaffelse af affald, jf. stk. 1.

Bemyndigelsen vil blive udmøntet i en bekendtgørelse, der vil tage afsæt i de danske regler på området og samtidig leve op til de internationale standarder for god praksis.

Til § 10

Til stk. 1

Bestemmelsen er indsat i loven for at give Departementet for Sundhed, som myndighed, mulighed for at stille krav til kilder, rum og udstyr såvel ud fra en generel som en konkret vurdering af risikoen for både den berettigede stråling som den utilsigtede bestråling. Det er i den forbindelse afgørende at brug af, eller udsættelse for, stråling er så lav som rimeligt opnåeligt.

Tilsvarende kan Departementet for Sundhed, som myndighed, stille krav til brug m.v. af, og udsættelse for, stråling ud fra en generel såvel som ud fra en konkret vurdering.

Til § 11

Til stk. 1

I denne bestemmelse fastslås det, at generelt alle personer, der gør brug af eller udsættes for ioniserende stråling skal oplyses om den risiko, der er forbundet med brug m.v. af, og udsættelse for, stråling.

Omfattet af denne bestemmelse vil for eksempel være deltagere i videnskabelige ekspeditioner, der ikke er arbejdstagere samt selvstændige erhvervsdrivende som eksempelvis vognmand eller elektriker.

Det forudsættes, at Departementet for Sundhed udarbejder en vejledning om risikoen ved brug m.v. af stråling.

Til stk. 2

Arbejdsgiver pålægges efter denne bestemmelse ansvar for, at arbejdstagere instrueres i at udføre arbejdet på en i strålebeskyttelseshensende forsvarlig måde. Der tænkes her på beskyttelse mod ioniserende stråling af arbejdstagere ansat i offshore industrien uden for råstofsektoren. Derimod vil sikkerhedskravene for arbejdstagere inden for råstofsektoren reguleres af tilladelser og godkendelser efter Råstofloven, jf. lovens § 1, stk. 5.

Til stk. 3

Departementet for Sundhed kan fastsætte krav om, at kun arbejdstagere og personer med særlig uddannelse, kvalifikationer eller erfaringer må beskæftiges med brug m.v. af stråling eller i områder med stråling.

Til § 12

Til stk. 1

Efter denne bestemmelse fastlægges det, at det er den enkelte brugers eget ansvar at overholde de strålebeskyttelsesforanstaltninger der anvises, forudsat der arbejdes med brug af stråling eller der opereres i områder med stråling, som er omfattet af loven.

Til § 13

Til stk. 1

Som en yderligere strålebeskyttelsesforanstaltning fastslår bestemmelsen, at der i en virksomhed skal være ansat en af Departementet godkendt strålingsansvarlig koordinator, når der sker brug m.v. af kilder, der kræver tilladelse fra Departementet for Sundhed eller registrering hos Departementet.

Til stk. 2

Som myndighed kan Departementet for Sundhed herudover stille krav om tilknytning af en strålebeskyttelsesekspert, som Departementet for Sundhed forud har godkendt.

Til stk. 3

Ved medicinsk brug af stråling fastslås det som et krav, at der til virksomheder yderligere skal være knyttet en af Departementet for Sundhed godkendt strålingsansvarlig sundhedsperson og en af Departementet for Sundhed godkendt strålingsansvarlig fysiker.

Til stk. 4

Bestemmelsen giver Departementet for Sundhed bemyndigelse til at fravige kravet om en strålingsansvarlig fysiker, hvis det ud fra en konkret vurdering i forhold til at sikre de nødvendige beskyttelsesforanstaltninger er forsvarligt.

Til § 14

Til stk. 1

Naalakkervisit kan efter bestemmelsen fastsætte regler for ikke-medicinske undersøgelser af personer med stråling i forbindelse med retsmedicinske, forsikringsmæssige, sikringsmæssige eller andre forhold. Bemyndigelsen vil blive udmøntet gennem en bekendtgørelse, der vil lægge sig op ad de danske regler på området og samtidig leve op til de internationale standarder for bedst praksis på området.

Til § 15

Til stk. 1

Bestemmelsen er væsentlig i forhold til at sikre den nødvendige beskyttelse mod såvel den uberettigede som utilsigtede stråling af personer. Det fastslås således, at der skal fastsættes regler om dosisgrænser for personers udsættelse for stråling samt regler for overvågning heraf. Naalakkersuisut bemyndiges til at udmønte denne forpligtelse. Bemyndigelsen vil blive udmøntet gennem en bekendtgørelse, der vil afspejle internationale standarder for god praksis, ligesom en bekendtgørelse vil blive afstemt med det lovgivningsarbejde, der pågår i Danmark.

Begrænsningen af doser fra kontrollerbar bestråling skal baseres på følgende principper:

1. Berettigelse: Ved enhver anvendelse af ioniserende stråling skal fordelene opveje eventuelle risikomomenter.
2. Optimering: Alle doser skal holdes så lave som rimeligt opnåeligt.
3. Dosisgrænser: Ingen personer må modtage doser, der overstiger de i en bekendtgørelse fastsatte dosisgrænser.

Til stk. 2

Bestemmelsen stiller krav om, at måletjenester, der varetager overvågning i henhold til stk. 1, skal være godkendt af Departementet for Sundhed.

Til stk. 3

Bestemmelsen fastslår, at der skal føres et register over personer hos hvem, der er målt doser i henhold til stk. 1. Departementet for Sundhed har som myndighed ansvaret for at sikre, at bestemmelsen overholdes.

Til § 16

Til stk. 1

Bestemmelsen fastslår, at Naalakkersuisut kan fastsætte regler om dosisbindinger og referenceniveauer samt regler for overvågning heraf. Bestemmelsen vil blive udmøntet gennem en bekendtgørelse, der vil afspejle de internationale standarder for god praksis samt lægge sig op ad de til enhver tid gældende danske bestemmelser på området.

Til stk. 2

Departementet for Sundhed bemyndiges til at fastsætte, at måletjenester, der varetager overvågning i henhold til stk. 1, skal være godkendt af Departementet for Sundhed. Bemyndigelsen kan udmøntes i en konkret afgørelse eller gennem en vejledning, der nærmere angiver betingelserne for at opnå godkendelse.

Til § 17

Til stk. 1

Som en yderligere sikkerhed bemyndiges Departementet for Sundhed til at stille krav om og til overvågning af strålningsniveauet på steder, hvor der under normale forhold ikke forekommer radioaktive stoffer.

Til § 18

Til stk. 1

Efter bestemmelsen skal Departementet for Sundhed straks underrettes om ulykker, uheld eller hændelser, der har eller vil kunne resultere i væsentlig utilsigtet personbestråling. Der er samtidig pligt til at underrette departementet om tyveri af, anden bortkomst af eller brand, der involverer radioaktive stoffer samt ved fund af ukontrollerede radioaktive stoffer.

Til stk. 2

Naalakkersuisut bemyndiges til at fastsætte regler om krav til underretning. Bemyndigelsen vil blive udmøntet gennem en bekendtgørelse, der vil lægge sig op ad danske regler på området.

Til § 19

Til stk. 1

Bestemmelsen fastlægger en forpligtelse til at underrette Departementet for Sundhed om forhold af systematisk karakter, der kan have betydning for den generelle strålebeskyttelse.

Til § 20

Til stk. 1

Efter bestemmelsen pålægges Departementet for Sundhed ansvaret for at opretholde et ekspertberedskab, der kan assistere i forbindelse med uheld, ulykker med eller misbrug af kilder. Departementet skal således ikke som myndighed selv opretholde et ekspertberedskab, men skal sikre, at det sker.

Til stk. 2

Bemyndigelsen til Naalakkersuisut om at der kan fastsættes nærmere krav til ekspertberedskabet kan udmøntes gennem en bekendtgørelse, gennem krav om godkendelse eller gennem henvisning til internationale guidelines.

Til § 21

Til stk. 1

Bestemmelsen pålægger Departementet for Sundhed en tilsynsforpligtelse ved brug af og udsættelse for stråling. Departementet for Sundhed skal til enhver tid og uden retskendelse have adgang til kilder, rum, udstyr, registre, protokoller, sikrings- og beredskabsplaner med tilhørende dokumentation m.v. Det fastslås yderligere at Departementet for Sundhed som led i tilsynet kan

forlange relevant materiale udleveret, herunder prøver til nærmere undersøgelse og dokumentation af enhver art, samt foretage fotografiske eller andre dokumenterende tiltag.

Bestemmelsen giver Departementet for Sundhed en vidtgående bemyndigelse til i særlige tilfælde at kunne tilsidesætte rettigheder om boligens ukrænkelighed og privatlivets fred, som beskyttes i grundlovens (GRL) § 72 og den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) art. 8.

Det fremgår af GRL § 72, at der kræves en særegen undtagelse, samt lovhjemmel, for at kunne krænke privatlivets fred. Dette uddybes nærmere i EMRK art. 8, (2), som lyder:

”Ingen offentlig myndighed kan gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, undtagen for så vidt det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres ret og frihed.”

Lovens overordnede formål er først og fremmest at beskytte personers sundhed fra skadelig stråling, hvilket opfylder betingelsen i EMRK.

Bestemmelsen tager sigte på at beskytte sundheden ved at have et kontrolsystem, som kan reagere hurtigt og uden tidskrævende retsskridt. Det forudsættes, at indgrebet skal være proportionalt med målet, hvilket afhænger af de konkrete omstændigheder, herunder om der er nærliggende risiko for, at øjemedet forspildes. Endvidere kan der altid stilles krav om behørig legitimation fra den myndighed, som ønsker adgang til at inspicere.

Bestemmelsen er særegen, idet det favner meget smalt. Bestemmelsens afgrænsning sammenholdt med lovens overordnede udformning medfører, at kun få borgere vil falde ind under bestemmelsens anvendelsesområde.

Til stk. 2

Bestemmelsen giver Departementet for Sundhed hjemmel til at tilsynet ved medicinsk brug tillige kan omfatte adgang til data om resultater af undersøgelser og behandlinger.

Til § 22

Til stk. 1

Bestemmelsen indeholder en hjemmel for Departementet for Sundhed til at påbyde nødvendige foranstaltninger til at sikre strålebeskyttelsen. Det er et krav at departementet skønner at beskyttelsesforanstaltningerne er nødvendige for at afværge en fare for befolkningens sikkerhed og sundhed. Dele af befolkningen forstås som grupper i befolkningen eller enkelt personers sikkerhed eller sundhed. Personer, der deltager i videnskabelige aktiviteter samt turister, vil således også være omfattet.

Til § 23

Til stk. 1

Det bestemmes yderligere, at Departementet for Sundhed på en virksomheds regning og risiko kan lade foretage sådanne uopsættelige arbejder, som Departementet for Sundhed finder nødvendige for at sikre strålebeskyttelsen.

Til § 24

Til stk. 1

Bestemmelsen pålægger Departementet for Sundhed en forpligtelse til at følge og vurdere forhold af betydning for brug af og udsættelse for stråling og strålebeskyttelse. Det bestemmes yderligere, at departementet skal tage initiativer til at sikre, at befolkning eller dele heraf, dyr og miljø ikke unødigt udsættes for stråling under hensyntagen til principperne om berettigelse, optimering og dosisbegrænsning. Dele af befolkningen forstås som grupper i befolkningen eller enkelt personers sikkerhed eller sundhed. Personer, der deltager i videnskabelige aktiviteter samt turister, vil således også være omfattet.

Til stk. 2

Bestemmelsen fastslår, at Departementet for Sundhed skal afpasse sit tilsyn med kilder og stråling i forhold til sandsynligheden for og risikoen ved udsættelse for stråling.

Til stk. 3

Efter denne bestemmelse pålægges Departementet for Sundhed at fastlægge og sikre gennemførelse af tilpassede beskyttelsesforanstaltninger i situationer, der efter en konkret vurdering indebærer en i sundhedsmæssig henseende betydende ekstraordinær bestråling.

Til stk. 4

Departementet for Sundhed pålægges efter bestemmelsen at etablere kontakt og samarbejde med andre myndigheder vedrørende strålebeskyttelse.

Til stk. 5

Det pålægges efter denne bestemmelse Departementet for Sundhed at deltage i internationalt samarbejde vedrørende strålebeskyttelse. Bestemmelsen skal ses på baggrund af den kendsgerning, at Grønland ikke har erfaring på strålebeskyttelsesområdet og det er helt afgørende, at følge med i udviklingen inden for dette felt.

Til § 25

Til stk. 1

Efter bestemmelsen kan Naalakkersuisut fastsætte regler for betaling af gebyrer til dækning af tilsyns-, rådgivnings- og bistandsopgaver.

Til stk. 2

Departementet for Sundhed kan efter bestemmelsen pålægge virksomheder pligt til at dække Departementets ekstra omkostninger, som måtte følge af konstaterede overtrædelser.

Til § 26

Til stk. 1

Bestemmelsen fastslår, at Departementet for Sundheds krav, betingelser og afgørelser i medfør af denne lov, ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed.

Til § 27

Til stk. 1

Bestemmelsen fastlægger, at overtrædelse af denne lov, og de i medfør af loven udstedte administrative regler, foranstaltes med bøde eller fængsel i indtil tre måneder med mindre højere foranstaltning er forskyldt efter anden lovgivning. Foranstaltningen kan under særlig skærpende omstændigheder stige til to års fængsel.

Til stk. 2

Bestemmelsen indeholder hjemmel til at der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) foranstaltninger efter reglerne i Kriminallov for Grønland 5. kapitel.

Til § 28

Til stk. 1

Bestemmelsen fastslår tidspunktet for ikrafttræden af Inatsisartutloven.